

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: Negyedévre . . . . . 3 korona.
 Egész évre . . . . . 12 " "
 Vidéken: Negyedévre . . . . . 5 " "
 Egész évre . . . . . 20 " "

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 Fászló József.

== Egyeszedik ára 4 fillér. ==
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

A magyar gazda diadala.

— szeptember 20.

Ez őszen két nagy diadalt aratott a magyar gazdaközönség, olyan diadalokat, melyeknek kedvező hatása előreláthatólag hosszú időn keresztül érezhető lesz, ami szerfelett örvendetes perspektíva. Anyagi és erkölcsi diadalt arattunk az idén.

Az anyagi diadal: a jó termés. Egy évtized óta nem hálálta meg ilyen busásan a magyar föld azt a munkát, a melyet áldozott a földmivelő s úgy mennyiség, mint minőség dolgában első rangú eredményekkel állunk szemben. Igaz, vannak egyes vidékek, ahol kedvezőtlen időjárási viszonyok behatása folytán nem volt elsőrangú aratási eredmény, de ezek a vidékek hála Istennek kivételek, de itt is közepes eredményt sikerült elérni, rossz termés sehol az ország a gazdaságnak semmiféle ágában nem volt.

Főlegesen magyarázni milyen kedvező hatással van ez a kitünő termés az ország minden

viszonyára. A zsellértől a bankdirektorig, falusi szustertől a gyárosig és adópénztárnokig mindenki közvetlenül, a maga előnyére élvezte a jó termés eredményét. Első sorban természetesen a gazda és a földbirtokos közönség érzi meg a kedvező hatást. Ez a közönség, mely annyi esztendőn keresztül sanyargott az általános gazdasági depresszió és a gyenge termések nyomása alatt. Már a magyar gazdák csődjéről beszéltek a sötétlátású közgazdászok s a depresszió folytán egymás után hangzott fel a kereskedelem és az ipar siránya — mert hiszen, ha a gazda szegény, nem boldogul nálunk a kereskedő és iparos sem.

Ez a jó esztendő azonban varázsütéssel eloszlatta a komor hangulatokat, már is észlelhető, hogy élénkebb a pezsgés a közgazdaság minden ágában, iparosok, kereskedők nem panaszkodnak már oly nagyon s a gazdák reménységtől eltelve tekintenek ismét a jövőbe.

Örömmel számolunk be tehát

a magyar gazdák anyagi diadalaról.

Nem kisebb örömet okoz az erkölcsi diadal, melyet az elmúlt hetekben aratott a magyar gazdaközönség. Egymás után három pompásan rendezett gazdasági kiállítás nyílt meg: a verseci, a lovrini és a pozsonyi. E kiállításokon, különösen a pozsonyin, fényes tanujelét adta a magyar föld erejének és gazdagságának. Igazán csodálatos, hogy az a sok gazdasági válságokon keresztülment magyar vidék ilyen tanulságos és tartalmas kiállításokat tudott produkálni.

A kiállítások bizonyítják, hogy korántsem sülyedt frázissá a mondas, hogy Magyarország földmivelő ország. Igenis földmivelő ország és a ki nem így fogja fel a magyar közgazdasági politikát, az végzetes hibákba esik.

S örömmel konstatáljuk, hogy e kiállítások bizonyosságát szolgáltatták annak is, hogy mennyire haladt a magyar gazdaközönség a modern földmivelés mesterségének elsajátí-

Délibábok hazája.

Írta: Lovász János.

A régi és az új Debrecen.

Álljunk meg itt, a kálvinista Róma egyszerű, de hatalmas méretű Nagy temploma előtt. Mintha két óriási vörös sisakos, csillagtarajos gránátos állna oldalánál, úgy mered elénk a két torony. Impozáns épület ez. De lépünk be ajtaján s emeljük föl tekintetünket a szemközti falra. Ottan, azon a katedrán egy nagy napon, 1849. április 14-én a szabadságnak Isten kegyelméből fölkent papja Kossuth Lajos állott s minden ércnyelv-nél szebben hirdette ki Magyarország függetlenségét. Az a vasárnapi áhitatos közönség, a mely sűrű sorokban tódul ki most ajtaján, higgyék meg nekem, ma is, egy félszázad múltán hallotta odabent az ő fehejthetetlen szavát.

A kis templom képe nézzék mennyire megváltozott. A kőfal a mely körülvette, eltűnt s helyette fényes portálékkal rakott bazársor övezi. A szemközti Kossuth-utcában látjuk a legújabb kor szerint épült Kossuth-utcai templomot és a vasút közelében, összeomló lombos fák között húzódik meg az Ispotály templom. Subába bujt, görnyedt alakok sétálnak e

koldus fészekben, e kis telep fái alatt, századok óta. A Szt. Anna-utca elején találjuk a róm. katolikusoknak közel kétszázados elnyomatása után épült templomát. Most fejezték be mellette a főgimnázium nagy építkezéseit. És ha a szemnek is szépet, tetszetőst akarnak, nézzék meg a zsidóknak török mecseshez hasonló, mór stíli, fényes kiállítású imaházát.

Azt lehetne mondani, hogy a XVIII. században virázik Debrecen minden tekintetben a legszebben. Az 1715-iki országgyűlés besorozza a szab. királyi városok közé. Száz hizott ökröt ajánl föl a nép az udvari konyha szükségleteire e szép kitüntetés viszonzásául. Méltó ajándék attól a várostól, amely immár közeleg ahhoz, hogy az országnak legnépesebb városa legyen. Ez csakhamar be is következik. 1787-ben ugyanis, a mikor Pestnek 21000 lakosa van, Debrecen elébe vág, 28873 lakost számlál. És a nagy város tisztí orvosa részére többek között a következő szabályzatot függeszti ki a városháza falára: „A betegeket túl a rendén sarcolni nem szabad. Helyébe menő betegét 2 garast, ha pedig házhoz hivatik 4 garast vegyen. Eji látogatás 6 garas.” Ugyan mit szólnának ehhez a honáriumhoz a mai orvosok?

De ezzel a kis kitérővel már nagyon is megfeledeztünk a diákságról, a kollégium lánglelkű ifjuságáról, a kikhez vissza kell térnünk. Gyerünk járjuk körül a kollégium első udvarát. Nines egy lélek sem a nagy térségen. Az oratóriumból zoltár ének hangjai hallatszanak. Hirtelen zaj támad. Félrevert harang zugása tölti be az udvart. Valaki az emelet tolyosóján elkiáltja magát:

— Incendium! Incendium!

És kevés vártatva rá száz meg száz torok zugja vissza:

— Ad arma! Ad arma!

Mint kasból a méhraj, rohan az emeletről le a diákság. A tozoltó szertár lakatját főlszakítják, a vízpuska elé toporzékoló famullik állanak, már a fővizész a makhinán terpeszkedik, körülte a lámpás a nagy botos, a nagy fejszés, a villás, a vedres, a horgas. Künn rohan a lelkes csapat az utcán s néhány perc múlva ott dolgozik a tűznél. Rémesen döng a nagy gerundium. Halált megvető bátorsággal küzd a diákság kétszáz éven át a pusztító elemmel s valóban úgy volt, a hogy a nép ma is mondja róluk: tüzzel oltották a tüzet! A diákok mindig szerette a nép, de talán soha jobban diákok nem szerettek, mint a debreceni polgár osztály az erőmivisz vagy makhinista

tásában. Terményeink jobb minőségűek mint voltak hajdanában és a termelt mennyiségek össze sem hasonlíthatók a multakkal. Van vidék, van birtok, ahol most ugyanolyan nagyságu területen 500 és még több százalékkal többet termelnek, mint husz-harminc esztendő előtt. S igaz, hogy a szükséglet is megnövekedett azóta, mégis bizonyosága ez a haladás annak, hogy a magyar föld termőképessége lépést tud tartani a szükséglet emelkedésével.

S örvendetes, hogy e kiállításokon hatalmasan meg is nyilatkozott a magyar gazdák önérzete. A kongresszuson s a kiállításon részt vett kormányférjak egytől-egyig erélyesen hangoztatták, hogy a gazda a gerince a magyar társadalomnak és a közgazdaságnak.

Igy is van, másként nem is lehet. És ha a gazdaközönség levonja a konzekvenciákat az anyagi és erkölcsi diadaltól, melyben ezen az öszön része volt és ha óvakodik a tulkapásoktól s tartózkodik a tulzóktól, akik a más gazdasági ágak ellen törnek, rövid időn belül jólét és megelégedettség fog honolni ez országban. S megszűnnek, különleges intézkedések nélkül is a magyar föld mizériái, elsősorban a kivándorlás. Mert ha meg tud élni idehaza a magyar ember, akkor itthon marad.

— szeptember 20.

— **A király a honvédségről.** A király a következő kéziratot intézte József királyi herceghez, a m. kir. honvédség főparancsnokához:

deákat, a ki ma még semmi, de a kiből idővel püspök is lehet. Ezért váltak oly híressé a diák tüzoltók majálisai s főképpen abban az időben, amikor a nagyérdemi ponyvasátor alatt kétágba font haju fehérruhás polgár leányok is megjelenhettek. Bezzeg lángkapott a diák szív a civák szemében égő tüztől, ezzel már nehezebben tudott a leány megküzdenni! Majd megkivánja e majálisokat az előkelőbb osztály is. Valamelyik elnök tolmácsolja is ezt az óhajást s indítványát a következő szavakban adja elő: „Ha vajjon nem volna-e üdvös, a majálisra főrangú vendégeket hivatni s ez által megmenteni a kísérletet a némelyeket földi mennytől elzáró kínai fal megmászására.“ De ugy leszavazták az arisztokratikus érzelmű elnököt, hogy még elnöki méltósága is csaknem utána veszett. Pár év múlva ennek dacára is ledől a földi mennytől elzáró kínai fal s vörös kokárdás diákok hivatgatnak a majálisokra. Benyt két ilyen hivatgató egy felvidékről Debrecenbe szakadt előkelő asszonysághoz. Előadván mondókájukat, az arisztokrata asszonytól a következő választ kapják:

— Ha a société convenable, az idő agreeable és a petit Georjin nem lesz malade, akkor peut être elmegyünk.

Osszenéz a két diák, mintha egyszerre akarnák kérdezni: hogy tetszett mondani? meghajolnak s bucsuzóul az egyik illedelmesen megszólal:

„Kedves rokonom, József főherceg Ur! Magyarország nyugoti részében inént befejezett nagyobb hadgyakorlatok alkalmával magyar honvédségemnek ezeken résztvett csapatai harcatermettségüket és azoknak vezérei szemességüket bizonyították be.

Ezen eredménynek, amelyért Kedvességed kiváló érdemeket szerzett magának, örvendve, teljes megelégedésemel fejezem ki és meghagyom Kedvességednek, hogy ezt közzétegye

Kelt Sasváron, 1902. évi szeptember hó 17 én.

Ferenc József s. k.

— **A jövő évi költségvetés benyújtása.**

Az 1903 ik évi költségvetés összeállításának munkája közeledik a befejezéshez. Habár a jövő évi költségvetés előkészítő munkálatai az idén több időt vettek igénybe, az 1903 ik évi költségvetés mégis a rendes időben elkészül és a szokásos időben, a képviselőház első üléseinek egyikén a mult évi zárszámadásokkal együtt be fogják azt nyújtani a képviselőházban.

— **A főispán beszédének hatása.** A függetlenségi párt lapja, a *Debrecen* szintén érdeme szerint, őszinte elismeréssel méltatja Puky Gyula hatalmas ünnepi szónoklatát, melylyel a város díszközgyűlését minden időkre emlékeztetette. A többi közt ezt írja érdemes lap-társunk:

Szebben, kegyeltesebben, méltóbban nem lehet Kossuth Lajos emlékének adózni, hálánkat a nagy férfiu iránt leróni, mint a hogy itt történt. Puky Gyula főispán kivirta tegnapi szereplésével e város polgárságának tiszteletét, szeretetét. Ő a kormányhatalom egyik főképviselője, mint főispán, *fenkőlt szavakkal* méltatta Kossuth Lajos érdemeit, halhatatlanságát. *Főispáni*

— Alásan köszönjük szives válaszát, majd kikeressük a szótárban.

Husz éve már, hogy a gerundiumot, a villát, lámpást és más efféle tüzoltó szerszámot — mint avitiumot — a főiskolai könyvtárban őrzik. Azóta már elfelejtették azokat a rettenetes tüzeket is, amelyek Debrecen utcáin hányszor, de hányszor pusztítottak. Egyetlen egyről nekünk nem lehet megfeledkezni ez alkalommal: az 1802. évi tüzről. Porrá égett ekkor a vörös torony, a collegium, isten tudja hány utca sor és ezek között a Csokonai Vitéz Mihály Darabos-utcai lakóháza.

Szegény Vitéz Mihály! Te édes szavu lantos, bánatos szívű esalogánya a szerelemnek, gondúzó bajnoka a bornak, barátságának. Vedd elő most a mi kedvünkért egy kissé lantodat s szívünk élénkítésére pengesd meg hurjait onnan a márvány oszlopról, melyen ére szobrod áll. Hadd halljuk egy perere a te karakán beszédet, Lilládhoz küldött szerelmi esküdet:

Esküszöm szép Lilla! hidd el,
Hogy miolta kellemiddel
Mégkötöttél engemet,
Már azolta semmi szűznek,
Semmi nyilnak, semmi tűznek
Nem nyitom meg szívemet.

Esküszöm hősizin kezedre,
Rózsaszádra, tüzszedre,
Hogy Te lész csak kedvesem.

székből nemzeti multunk ilyen nyílt dicsőítését még nem hallottuk. Szavai emlékezetesek maradnak és példakép fognak szerepelni azok előtt, kik elég kishitűek nemzeti multunk nagyjait megtagadni, köztük a legelső, a legnagyobbat: Kossuth Lajost.

Visszhangra is találtak szavai nyomban ott a díszközgyűlésen, mert mikor elhangzott ajkáról a kijelentés:

„... a közgyűlés nem fogja tőlem megtagadni annak a feltevését, hogy a hazafias kegyelet érzelmeinek legalább egy szerény szikrája mág egy főispán lelkében is megél“, — olyan apsvihar s riadó éljen zugott végig a termen, hogy a főispán percekig nem tudta folytatni gyönyörű, hazafias beszédét.

Kossuth-kiállítás Debrecenben.

(Simonffy-utca 1. sz. bérház, 3-ik bejárat, II-ik emelet, az „Iparos Otthon“ dísztermében, — nyitva reggeli 7 órától esteli 7 óráig. Beléptidij személyenként felnőtteknek 10 kr. (20 fil.), gyermekeknek 5 kr. (10 fillér.) — Tanintézeti növendékeknek, ha tanítóik vagy tanítónőik vezetése alatt osztályonként mennek fel, a növények által tetszés szerint adott fillérek, melyeknek összege a pénztárnál adandó át.)

Tegnapi lapunkban már bővebben megemlékeztünk az *Iparos Otthon* dísztermében rendezett Kossuth-kép és ereklye-kiállításról. Ezen kedves kis kiállítás eszméje valóban páratlan magaslatra helyezi Debrecen a többi városok felett, a Kossuth-kultusz mai időszzerű fellendítése terén s a 16-án oly fényesen sikerült kivilágítás és a 17-én lefolyt ünnep sorozatoknak méltóan képezi mintegy utójátékát ez a csinos kis esecsebecse, mely a mellett, hogy lélekemelő és szívet, lelket gyönyörködtető, még tanulságos is. Nem is képzeltük, hogy mennyi elrejtett Kossuth-kép és ereklye van

Esküszöm, hogy mig csak élek,
Más szerelmet nem eserelek;
Vagy Lillim, vagy senkisésem!

Lásd ott szomszédságodban, a szabadság szobor körül, hogy megreszketnek hangodra a tavasz virágai. Es halld csak az iskola ablakából milyen tüzzel dalolja vissza hozzád a diák kántus:

— Drága kincsem galamboeskám,
Csikóbőrös kulacsocskám;
Érted halok, érted élek
Száz leánynyal nem eserelek! —

Ime e daltól kezdve irodalmi életéről is beszélhetünk már Debrecenben. Kazinczy nyelvújítása ellen megalakul a Debreceni Kör, mely költészet, nyelvtudomány és természet tudomány terén igen sok becses művet hoz létre. Kőlesey itt végzi iskoláit, Földi János kiadja az *Állatok országa* című művét, megjelenik a Debreceni énekes könyv, majd napvilágot lát a Dószeghi-Fazekes féle híres Magyar Fűvész könyv.

Nem időzhetünk itt sokáig. Sas szárnyakra kél a magyar nép bilincsbe erőszakolt lelke, felrepül szilaj erővel a vésses fellegekbe a villámok tüze közzé, a mennydörgések félelmetes hullámaiba s onnan a tűzkohóból ragadja ki a kardot, hogy kivivja vele a szabad ember, a szabad föld, a szabad munka eltiport szent jogát!

Nagy és nehéz szerep jut ebből a

Debrecenben. Hát még ha nem foglalna helyet a féltés, az indolencia, sőt van reá eset, hogy az irigység is szerepet játszik — talán tiszserannyi kép és ereklye is összegyűlhetne, mint a menyit már eddig felküldöttek és felvittek a rendezőség gondos kezelése alá.

Most, hogy a Kossuth-születésének 100-ik évfordulója ünneplési városunkban lezajlottak, befejezték a tanintézetek és iskolák is a magok házi ünnepeiket: elkövetkezett annak is az ideje, hogy az iskolák növendékei is megtekintésért a kiállítást. Ma délelőtt 9—12 óra között az ev. ref. felsőbb leánynevelő intézet növendékei látogatják meg a kiállítást tanítóik, illetve tanárnők vezetése mellett. A rendezőség úgy intézkedett, hogy az egyes osztályok magok között összegyűjtik a növendékek fillér adozatait (a legkisebb fillér adományt is jó szívvel fogadják) s egy összegben fizetik le a pénztárnál az osztályvezetők s akkor belépti-jegy nélkül bocsátják be az illető osztályt. S mivel a mai nap az utolsó előtti, mert holnap — vasárnap — csak déli 12 óráig lesz nyitva a kiállítás, a terem más célra levén lefoglalva, igen ajánljuk a kiállítás megtekintését.

A Kossuth-kép és ereklye kiállításra újabbán küldött tárgyak jegyzéke: Debrecen szab. kir. város: életnagyságu Kossuth-kép olajfestmény. Dr. Nagy Zsigmond: 5 drb. belépő-jegy Kossuth kiterített teteméhez s egy érem. Komlóssy Arthur ur: 1 drb. Kossuth-kép keret nélkül — Komlóssy Rózsika k. a. öt drb. Kossuth-érem, 1 drb. levelező-lap Kossuth képével, egy kis ujságlap Kossuth képpel s 2 drb. lámpion Kossuth képpel. Bernáth Lajos ur: 2 drb. Józsefvárosi emlék, Bernáth Gedeon politikai fogoly műve. Szunyogh Barna ur: Batthyány gróf miniszterelnök saját kezű levele Bernáth Józsefhez s egy leirat Kossuth-tól Biharmegyéhez. Az ev. ref. főiskola: egy nagy Kossuth-kép olajfestmény és több igen érdekes tárgy — kardok, piz-

tolyok. Különösen gazdag a kiállítás 1848—49-iki falragaszokból (plakát), országgyűlési tudósítás 1836-tól kezdve, leirat s többféle igen becses egyházi s politikai nyomtatványok, a Debrecenben székelő országgyűlés tagjainak névsora, a főiskolától 1849-ben elkobzott tárgyak, képek s iratok jegyzéke, 7 darab politikai foglyok arképe. Iparos-i'juságtól: egy tintatartó 1848-iki ágyugolyóból. Bernáth Lajos urtól: egy vésett pengéjű kard, állítólag Garibaldi tulajdona volt. Kossuth-ünnepélyt rendező-bizottságtól: egy Kossuth gipsz szobor s egy Kossuth kép (nyeremény tárgyak). Dóczy Gedeon ur: egy Kossuth-kép zöld eserkoszorúval, Csolnai Ferenc ur: egy Kossuth-kép, 1 drb. kis olajfestmény (1848-és testőrtiszt) és egy himzett tarsoly — egy magát megnevezni nem akaró urhölgy küldeménye.

A kiállítás tiszta jövedelme a márc. 15-ike megünneplésének alapja növelésére fordítatik.

Agról-ágra.

A l k a l m i a p r ó s á g o k .

A Szabadság számára írta: Szatyí.

(Kiadó butorozott szobák.) Az ünnepi hangulatok virágzása mellett csak tovább nőtt a közönséges mindennapi élet fája is, életküzdelmekkel teli rakott tövisével, a kenyérért, megélhetésért való harcok tüskés leveleivel.

Künn az utcákon még vigan lebegtek a nemzeti színű lobogók s a hazafias lelkesedés mámore még nem oszlott egészen széjjel, itt bent a kaszárnyaszerű bérház udvarán azonban már arról folyt a szóbeszéd, hogy szép dolog a hazáért meghalni, de olyan nehéz a hazáért élni.

A szomszédasszonyom adta meg az első hangot a társalgás mikéntjéhez, erősen panaszkodva, hogy hiába jöttek meg a diákok, a ki-

adósobája üresen maradt. Pedig maholnap itt lesz a házbérfizetés ideje s a szoba egész nyáron üres volt, nem jövedelmezett semmit.

A házmester, aki az éjjeli baglyok eme fajtájánál ritkán tapasztalható előzékeny sziveségből megírta annak idején a cédulát, melyen a helyesírási hibák mellett is mindennek tudtára adatik, hogy a mi házunkban, a szomszéd asszonynál egy butorozott szoba külön bejárásal, minden órán, sőt percben is kivehető, vizsgálni igyekezett a kétségbeesett asszonyt:

— Ne tessék félni, nem marad üresen a szoba. *Ma holnap itt lesznek a színészek is*, azoknak sok lakás kell, már tegnap láttam is egy pár csupasz-képűt a városban, bizonyára lakást kerestek.

A szomszédasszony pedig a biztatásra elgondolkodott. Sok időt leélt már a számára kiszabott évekből s sok keserű tapasztalatokkal lett ez idő alatt gazdagabb és sok butorozott szoba ki nem fizetett árával szegényebb. Lehet, hogy az utóbbi dologra gondolt, lehet, hogy másra, de kis idő múlva átkiáltott a házmesterhez:

— Házmester ur kérem, ha így van a dolog, *hát csak vegye be egy pár napra a kapuról azt a cédulát*. Utóvégre egy pár hónapig még üresen is maradhat a szobám.

(A sógorom üveges.) A Kossuth-ünnep, a kivilágítás előtt történt.

Egy ujságíró kollégánkhoz, akinek erősen megmarta már lelkét a cinizmus rozsdája, oda lép egy ur:

— Kérem írja meg, — szolt hozzá, — hogy azért, ha kedden este kivilágítatlanul marad is egyik-másik ház utcai ablaka, nem kell kövel bedobálni, hiszen sokan még fürdön vannak, sok háznál nehéz beteg lehet. Intse kérem nyugalomra a népet, hogy ünnepeljünk egyszer ablakbeverések nélkül. Ugy-e kérem lesz szives közérdekből ezt a pár sort belevenni a lapjába?

A cinikus ujságíró röviden válaszolt:

— Nem!

— A választól elképpedt ur csodálkozva kérdezte:

— De miért? — kérem...

— Csak azon egyszerű okból, — szolt az ujságíró, — mert a sógorom — *üvegkereskedő*.

KÖZIGAZGATÁS.

× **Teljes tanácsülés.** A Kossuth-ünnepre való előkészületek, az ünnepi napok miatt Debrecen város tanácsa nem tarthatott tanácsulást s az elintézetlen ügyek száma ez által megsaporodott. E sürgős ügyek gyors elintézése céljából ma délelőtt 10 órakor Komlóssy Artur polgármester-helyettes elnöke alatt teljes tanácsülés lesz a városházán.

× **Katonai utóállítás.** Ma délelőtt utóállítás lesz a *Korona* vendéglő nagytermében *Könyves* Tóth Mihály elnöke alatt, a melyre a debreceni katonai-ügyosztály 4 hadkötelest állít elő s egy apát, de a vidékről is bizonyára többen jelentkeznek utóállításra.

× **A katonai-ügyosztály miniszteri kitüntetése.** Debrecen város katonai-ügyosztályát szép kitüntetésben részesítette a miniszter. A katonai nyilvántartások példaszereit megszerkesztéséért leiratban nyilváníttja elismerését s kívánja, hogy a szorgalom, ügybuzgóság és szakértelemért dícsérete a hivatali személyzet tuda-

tusából Debrecennek. Pestről az országgyűlés átköltözködik, 5 hónapon át itt működik. A kollegium imaterméből országgyűlési terem lesz, a Főrendek a Podmanický házban ülészenek. Mig a Coetusokban a kormányzó banknótáit préselik, Kossuth Lajos az Andaházi-Szilágyi intézet erkélyéről beszélt a néphez. Vörös pántlikás hősök támadnak, a kik nótázva mennek a csatába. Cseodajev már feltétlen hódolást parancsol Hadház alól. A nép küldöttei hasztalan mennek elébe kepyelemért, július 3-án a péterfia utcai kapunál 800 kozák ordítja az orosz himnuszt. Utána bezudul a csorda, a fákon ám át pusztít, rabol és még az nap tovább vonul. Paskievitz ezalatt Balmazújváros alá érkezik, Görgey nyiregyházán jár, Leiningen és Pölteuberg Vámos-Pécs és Nagy-Léta felé húzódik s itt Debrecen alatt a Köntösgát és a Csige-kert között Nagy Sándor ül tábor 7000-nyi magyarjával. Elérkezik a szomorú nap 1849. aug. 2-a. Délután 3 órakor magdördülnek az ágyuk:

Hallik csatazaj, zörej és dobogás,
Rémségesen hallik az ércsuhogás!

Elvéreznék híres honvédeink. Nagy Sándor emlékoszlopa ott magaslik azon a kis dombon, a hol a csatának hajnalán reggelire szalonnát süttött s a Csige-kert melletti honvéd temetőben 112 honvéd és 634 kozák közös sírját őrizi egy kőoroszlán...

El kell ezeket már felejtetni! Hadd

hegedjenek be már a fájó sebek. Munkához lát a polgárság s hangya szorgalommal igyekszik pótolni az elveszett idők mulasztásait. Meglátszik e munka eredménye minden téren. Az igazságnak, a tudománynak, a művészetnek, az iparnak és kereskedelemnek ma már a vallás templomaihoz hasonló csarnokai vannak Debrecenben. A törvényszéki palota széken huzódik meg egy eldugott utca sarkán, a Királyi ítélő tábla bent büszkélkedik a város közepe táján. Kereskedelmi, real és polgári iskolák a mily nagy multtal dicsekedhetnek, éppen olyan szép jövőre tarthatnak számot. Az ipar és kereskedelmi banknak, Az osztrák magyar banknak és az Öreg takarékpénztárnak fővárosba illő palotái vannak. A dohánygyár, Istvángözmalom, kefégyárak, gépjavitó műhely stb. stb. mind életről szorgalomról, tanuskodnak itt. A hány hirnev apostola volt a magyar színművészetnek, a legkisebb gyermekkorától a ragyogó férfi korig, az egytől-egyig hirdette Debrecenben az ígét. Az az arab és bizanci stilban épült Kossuth-utcai színház ma is eldorádója a magyar színművészetnek.

És akár merre tekintünk, haladás fejlődés, szépülés mindenütt. A lakosság száma 76.000-re szaporodik s csak nézni kell azt a kolosszális új palotát a vasúti Pályaudvar épületét, szemmel láthatólag hirdeti az a nagy alföldi város idegen forgalmát.

mására hozassék. Az átiratot a miniszter megbízásából Gromon államtitkár írta alá. Mindenesetre örömmünkre szolgál, hogy Debrecen város egyik hivatala felsőbb helyről ilyen szép elismerésben részesült.

H I R E K.

N a p l ó.

Szept. 20., 21., 22. A Délibábok hazája a színházban.

- " 28. A tüzoltó-egylet 25 éves emléktünnep.
- " 29. Hajdumegye őszi közgyűlése.
- " 30. A színházi évad megnyitása.
- " 30. Városi közgyűlés.

Kossuth-ünnepek Debrecenben.

— szeptember 20.

Debrecen város óriási lelkesedéssel, magasztos ünnepek keretében már szerdán lerotta a hazafias kegyelet adóját Kossuth Lajos szent emléke iránt. Tegnap az iskolák ünnepelték Kossuth Lajos születésének 100 éves évfordulóját.

Erről szóló tudósításaink a következők:

(Az ev. ref. főiskolai tanárok ünnepe.)

Az ev. ref. főiskola tanári-kara tegnap délelőtt 9 órakor ünnepelt a főiskola imatermében. Az ünnepen Csiky Lajos mondott gyönyörű imát, a melynek nagy hatása, nem maradt el. A szép beszéd befejező részét itt adjuk:

Ünnepet szenteltünk neked, mi Istenünk, hogy vezért adtál nekünk s lángeszű prófétát. Hazánk története oly igen gazdag lesz lelked alkotása nyomán, te nagy alak, ki mint fényben égő, lángoló üstökös vonultál át hazánk egén s nyoma maradt ittjártodnak: nemzetünknek szabadsága, testvériség, egyenlőség. Tapsolnak a falevelek: füstölögnek a hegyek oltári: zug az ének s imádság kél ajkainkon, mert megáldottad, Urunk, megáldottad jó magyar népedet olyan hű fiúval, kit te választottál s láttál el Lelkoddal, hogy vezessen minket. Hazánk hű s nagy fia, ki már régen porlasz mulandó testedben, lelked ragyogása minden jó magyar-nak igaz büszkesége. Allj ott az ég bolton, mint hajnali csillag, elmúlt éjszakákról hirdette regéket. Légy e haza egén sugárostó napunk, kitől meleg árad s világosság derül. Magyarok Istene, letűnt nagy időknél emléket üljük ma: légy mi velünk mindig s adj boldog jövődöt hű magyar népednek. Amen.

Ezután Sinka Sándor főgimnáziumi igazgató mondott magas szárnyalású beszédet, míg Jakab Lajos hittanhallgató zajos tetszés mellett Abrányi Emil remek Kossuth-ódáját szavalta el.

A műsor egyes számai közt a főiskolai énekhar hazafias dalokat énekelt.

(Az ev. ref. főiskolai ifjúság ünnepe.)

Az ifjúság Kossuth-ünnepe délután 5 órakor volt a főiskola dísztermében.

Itt Kérészy Zoltán akadémiai igazgató mondott igen szép beszédet majd Kun Béla szavalta el ez alkalomra írt versét, mely így végződik:

Érezzük át, hogy abban a halálban,
Minő övé volt, nincsen elmulás!
Hol a nemzeti örök ideál van,
Melynek az idő sirt hiába ás,
Ó ott ragyog! S míg poraira hintünk
Virágtavaszt, lelkünknek szárnyat ad,
Reánk tekint, míg hozzá feltekintünk
S véd bennünket, míg védjük a hazát!

Ezután Fráter Ernő tartott nagyon hatásos ünnepi beszédet az ifjúság nevében.

A műsor legkiemelkedőbb pontja volt Szabó Margit urhölgy éneke, aki Kossuth-nótákat adott elő zenekiséret mellett. A bájós közreműködő gyönyörű virágokrétát is kapott.

Végül Molotay István olvasta fel zajos tetszés mellett szép Kossuth-verseit.

A műsorozaton három izben szerepelt a főiskolai énekhar is.

Az ünnepélyen igen előkelő közönség volt jelen s szép számmal volt képviselve azou Debrecen hölgyvilága is.

(A főreáliskola ünnepe.)

A debreceni állami főreáliskola ifjúsága tegnap délelőtt 9 órakor tartotta Kossuth-ünnepejét. Az ifjúsági zenekar nyitánya után Fazekas Sándor igazgató tartott megnyitó beszédet. Szép szavakban méltatta Kossuth érdemeit s bibliai Mózással hasonlította össze. Czobor László VIII. o. t. adta elő ezután Rákosi Viktor Fohász-át, mely könyvekig megindította a jelenlevőket. Az ifjúsági zenekar által előadott Kossuth-himnusz után dr. Kardos Albert tanár, a jeles író lépett a podiumra. Hasonlatokban gazdag, magas irodalmi színvonalon álló beszédében Kossuth Lajos elévülhetlen érdemeiről beszélt. Ezután az ifjúsági zenekar a Tavasz elmúlt... kezdetű dalt adta elő. Neumann Jakab VII. o. t. Abrányi Emil Kossuth sirja című versét szavalta el nagy hatással. Az ifjúsági zene- és énekhar Himnuszra zárta be az ünnepély sorozatát, melyet a díszes közönség, mely a reáliskola tornatermet zsufolásig megtöltötte, állva hallgatott végig.

(A depr. felső keresk. iskolában.)

Tegnap d. e. 9 órakor tarotta az ifjúság Kossuth Lajos 100 éves születésnapjának emlékünnepélyét. A közönség zsufolásig töltötte meg az intézet dísztermét. Az énekhar Husz Lajos tanár vezetése mellett a legnagyobb sikerrel működött. A megnyitó és záróbeszédet Szojka Gyula igazgató tartotta. A nagy nap jelentőségét dr. Szántó Sámuel tanár szép szavakban esetele. Kertész Kálmán és Szathmáry József III. évf. tanulók alkalmi költeményeket szavaltak. A zene-számot Fenyő Imre III. évf. tan. zongora kísérete mellett Engel László III. évf. tan. hegedűn adta elő. Az ünnepélyt a Szózat eléneklése zárta be.

A debreceni kereskedő-ifjak társulatának dalköre szeptember hó 21-én vasárnap d. u. 3 órakor a dalkör helyiségében Kossuth-ünnepelet rendez, a melyen lefogják leplezni a dalkör hivatalos helyisége számára festett Kossuth-képet. Az ünnepély műsora a következő lesz:

1. Himnusz. Éneklé a dalkör. 2. Elnöki beszéd. 3. Kossuth-Himnusz. Előadja a dalkör. 4. A kép megkoszorúzása a dalkör titkára által. 5. Kossuth sirja, Abrányi Emiltől: szavalja Szabó József a dalkör tagja. 6. Szózat, éneklé a dalkör.

* Szana Tamás Debrecenben. Szana Tamás, a kiváló író, esztétikus, a Petőfi-társaság megalapítója tegnap este Debrecenbe érkezett s az Angol királynő fogadóba szállt. Szana Tamás, mint az Uránia igazgatója, ma jelen lesz a Délibábok hazája bemutató előadásán; holnap pedig megnézi a kollégiumot, a melynek falai közt debreceni diák korában ő is töltött pár esztendő. Szana Tamás régebben nem volt már Debrecenben. A kiváló író az estét tisztelői körébeu töltötte s vasárnap délután vizsautazik Budapestre.

* A Mátyás szobor leleplezése. Mátyás király szobrának leleplezési ünnepélyére, mely Kolozsvárt tudvalevőleg október 12-én lesz, napról-napra több országos képviselő jelentkezik a képviselőház elnöki irodájában. A mai napig a következő képviselők jelentették be részvételőket: Barabás Béla, Pichler Győző, László Mihály, Pildner Ferenc, Werner Gyula, Bocsa Miklós, Révai Mór, Rákosi Viktor, Visontai Soma, Horváth Gyula, gróf Karácsonyi Aladár és Jenő, Justh Ferenc, Kubinyi Géza, Nessi Pál, Darányi Ferenc, Solymossy Odön báró, Molnár Józsiás, Steiner Ferenc, Fischer Sándor, Fülöp Béla, Komjáthy Béla, Kammerer Ernő, Halász Zsigmond, Lator Sándor, Pekár Gyula, Malatinszky György, Janits Imre, Eitel Viktor, gróf Bethlen Sándor, Eremits Pál, Lázár György, Bedőházy János, Bay Lajos és gróf Eszterházy Kálmán, eddig tehát összesen 35-en. Előrelátható azonban, hogy a hó végéig még igen sokan fognak jelentkezni, úgy hogy 100 képviselőre okvetlenül számítani lehet.

* Herman Ottó Debrecenben. Herman Ottó, a kiváló természettudós, volt országgyűlési képviselő tegnap Debrecenben járt. Utaztában Debrecenben óhajtott megünnepelni Kossuth születésnapjának 100-adik évfordulóját. Nálunk, híres nagytemplomunkban akart imádkozni Kossuth Lajos lelkiyugalmáért s s nagy volt a meglepetése, hogy isteni tiszteletet tartottak ugyan a nagytemplomban, de a fohászt mondó lelkész egy szóval sem emlékezett meg Kossuth Lajosról. A kiváló tudóst a debreceni kollégiumban jogászok fia Herman Gyula világosította fel arról, hogy Debrecen már tegnapelőtt lerotta hazafias kegyeletét Kossuth Lajos iránt, még pedig páratlanul fényes ünnepek keretében.

* Debrecen — és a diák nagygyűlés.

Tudvalevőleg a nemzetközi diákszövetség ez évi nagygyűlését Debrecenben akarták megtartani, de a magyarországi nemzeti-ségi diákok hazafiatlan magaviselete

Saját termelésű, teljesen érett csemege szőlőt
legelőnyösebb áron ajánl CSANAK JOZSEF kereskedése
Nagybani vevőknek külön engedmény.

miatt a nagygyűlés nem volt megtartható. A nagygyűlés rendező bizottsága tegnap megleghangu átiratban tudatta ezt újólág Debrecen városával, egyben a kiállításba helyezett szíves vendégszeretetért köszönetet mond s kéri azt a bizottság egy jobb időre fentartani.

* Letartóztatott gyilkos. Nemrégiben történt, hogy a téglás kertben egy Nagy Béla nevű 7 éves fiút ismeretlen tettes megölt. A csendőrök soká kutatták a gyilkost, míg végre most sikerült kinyomozniok Varga István pécsi születésű 50 éves kályhás személyében. Varga beismerő vallomást tett, de hogy a gyilkosságot miért követte el, arról nem akart felvilágosítást adni. A gyilkost, kit Hódosy csendőrőrsvezető tartóztatott le, átadták a királyi ügyészségnek, ahol majd elveszi megérdemelt büntetését.

* Szerencsétlenség a vadászatban. Táracköz mellett, mint nekünk távirják, — tegnapelőtt három tagból álló társaság vadászott özre és Mihálka Sándor szigeti joghallgató, néhai Mihálka László alispán unokája oly szerencsétlenül célzott, hogy az őz helyett egy öt tagú család fenntartóját terítette le, a ki a vadászok szolgálatára állott. A súlyosan sebesült embert a szigeti közkórházba vitték, a hol élet és halál között lebeg.

* A Kossuth-arckép és szobor nyerői. Megírtuk, hogy a Kossuth Lajos 100 éves évfordulója alkalmából a nagyérdőn rendezett népünnepélyen megtartott sors-huzáson a Kossuth Lajos aranyozott keretbe foglalt díszes kiállítású olaj lenyomat arcképét a 450-dik számú beléptijegy, a Kossuth Lajos gipsz mellszobrát pedig a 8739-ik beléptijegy nyerte. Előbbinek tulajdonosa előtünk még ismeretlen; a szobornak azonban tudomásunk szerint Szabó Endre katonai egyenruházati szabász a nyerője. A tárgyak a beléptijegyek beszolgáltatása mellett e hó 30-án átvehető az Iparos Otthon dísztermében Nagy Albert felügyelő irtól; addig azok a Kossuth-arckép és ereklye kiállítás ékességeiül szolgálnak.

* Sikkasztó ügynök. Müller Sándor helybeli szállító irodájában volt a lkal-mazva Bilek István, mint ügynök, a ki ellen tegnap sikkasztásért jelentést tettek a debreceni rendőrség bünyügyi osztályánál. Bilek István ugyanis Tokajban valami pénzeket szedett fel Müller Sándor javára, aki pedig pénzbeszedésre nem is jogosította fel Bileket.

* Az olasz borvámklauzula ellen. Szatmár városa az olasz borvámklauzula tárgyában határozatot hozott, egyhangulag kimondván, hogy a borvámklauzula eltörlését óhajtja. Az erre vonatkozó határozatot megküldte Szatmár városa Debrecennek is hasonló szellemű határozathozatal végett. A város legközelebbi közgyűlésén fog ezzel az ügygyel foglalkozni.

x Sikkes női blousokat és felső ruhaalkjokat legolcsóbban beszerezhetjük Mezey Gyulánál Piac-utca Biedermann ház. Minden vevő, a ki 10 forintig vásárol, még ha részletekben is, egy szép övet kap ajándékba. Mérték rendelést elvállalok.

x Okleveles izr. tanítónő elemi, polgári iskolai tantárgyak, német, francia nyelv tanítását elvállalja. Cim a kiadóhivatalban.

x Hoff Albert, arany és ezüst ékszerész, ez uton értesíti a n. é. közönséget, hogy a városház alatti ékszer raktárát és műhelyét ideiglenesen Piac-utca 29. sz. és Halköz 4. sz. emeletre helyezte át, a hol is minden e szakba vágó arany és ezüst áruk a legjutányosabb áron beszerezhetőek és megrendelések, javítások, vésnöki munkák elfogadtnak. A n. é. közönség jó indulatába és pártfogásába ajánlva magát.

ZENE.

Dócy József dalai. Dócy József nótái — a Csokonai-Kör kiadásában szeptember hó közepén jelentek volna meg. Közbejött akadályok miatt azonban a terjedelmes dalfűzet megjelenését október hóra halasztották el. Előfizetéseket a szerző tehát október 1-ig még mindig elfogad. Az előfizetések címére (Temesvár, pénzügyigazgatóság) küldendők.

TANÜGY.

Párhuzamos osztályok. Az állami főreáliskola igazgatósága, miután a két alsó osztályban túlszűfolttság volt, kérelmezte Wlassics minisztertől a párhuzamos osztályok felállítását. A miniszter tegnap érkezett rendeletével ezt meg is engedte.

IRODALOM.

(*) **A legnagyobb magyar ujság,** amely nemcsak terjedelemre, de belső értékre is első a hírlapok sorában, az Egyetértés a közelmúlt napokban új palotába költözött. Itt készült már a nagy nemzeti ünnepre az a fényes Kossuth-szám, a mely nemcsak a nagy közönség körében, de a sajtóban is méltó feltűnést keltett. Ennek a legrégebb magyar hírlapnak ismert tradíciói mellett is csak az a nagy és előkelő publicista-gárda írhatta meg ezt a kiváló lapot, a mely az Egyetértés-t a legjobb magyar lappá tette. Az ujság főszerkesztője Fenyő Sándor, szépirodalmi főmunkatársa Eötvös Károly, cikkírói: Szatmári Mór, Mezei Ernő, dr. Papp Dániel, Kálnoki Izidor. Mellettük a zszurnalisztika legkitűnőbb tagjai sorakoztak az Egyetértés táborához. Karácsonyra a kitűnően szerkesztett ujság páratlan érdekességű és nagy értékű meglepetésben részesíti előfizetőit, az ujonnan belépő előfizetőknek pedig (a kik legalább egy negyed évre előfizetnek) már most nagybecsű ajándékot küld teljesen ingyen. Kossuth Lajosnak legjobb, leghívebb arc-képe ez az ajándék, majdnem életnagyságban, elegáns kartonlapon. A gyönyörű képet művészi kivitelben Morelli Tamás metszette fába s a Franklin-társulat nyomdája sokszorosította. Az Egyetértés, a mely mindezek mellett független politikájú, a magyar érdekeket hiven szolgáló, kitűnően szerkesztett ujságot ad s terjedelemre a legnagyobbat az egész országban, — negyedévre öt forint, egy hónapra 1 forint 80 krajeár. Az előfizetések — legcélszerűbben postautalványon — az Egyetértés kiadóhivatalába küldendők, az új pompás ujságházba: IV. Vármeze-utca 11.

SZÍNHÁZ.

A délibábok hazája.

(Először adják a debreceni színházban szeptember 20-án.)

Lovász János és Haranghy György debreceni látványossága ma este kerül először színre a debreceni színházban.

E bemutató iránt rendkívül nagy az érdeklődés. László Albert könyvkereskedésében már csaknem az összes jegyeket előre elkapták, még pedig mind a négy előadásra.

A délibábok hazája meg is érdemli ezt az érdeklődést, mert pompás, eleven képekben mutatja be Debrecen városát és a Hortobágyot. A darab szövegét Lovász János írta, valódi írói tehetséggel és a szeretettel meleg színeibe mártva tollát. A képeket pedig Haranghy György készítette. Egyik szebb a másiknál és valamennyi jellemző, hatásos.

Bizonyos, hogy *A délibábok hazája* ma este igen jelentős sikert fog aratni Debrecenben, a honnan a mű gyökere életerejét szívta.

A szerzők még többet is nyújtanak itthon, mint a menyivel a fővárost meghódították. Egy új részt illesztettek be ugyanis a darab keretébe s ebben a régi érdemek mellett városunk és megyénk ma szereplő vezéregyéniségeit is bemutatják.

A sort R. Réthy Laura asszony vitett arc képe kezdi. A művész nőnekli tudniillik a műben előforduló dalokat és mert a színpadon nem jelenik meg, a szerzők egyik bájos arcképében mutatják be.

Ezután Láng Lajos miniszter bevonulása a város ötös fogatán lesz látható mozgóképben, amint a pályaháztól elindul s hajtat be kocsisor kíséretében a városba.

Majd a következő urak képei következnek: 1. Puky Gyula főispán, 2. Simonffy Imre polgármester, 3. Kiss Aron ev. ref. püspök, 4. dr. Wolafka Nándor róm. kath. püspök, 5. Komlóssy Arthur főjegyző, 6. Rásó Gyula alispán, 7. Kaffka Ignác altábornagy vágató lovon, 8. Veresné Szathmáry Teréz, 9. Thaly Kálmán, 10. dr. Bakonyi Samu, 11. Dobiecky Sándor debreceni és 12. Benedek János bősörményi, 13. Kovács Gyula szoboszlói, 14. Rakosi Viktor nádasí, 15. Papp Elek nádudvari orsz. képviselők.

Ezt a csoportot követi egy egész sor új fölvetel, jellemző életképek a mai Debrecenből.

A darabot Lovász János a szerző és Bodnár Géza olvassák fel. Az éneket a Magyar Testvérek teljes zenekara kíséri.

Zitkovszky Béla az Uránia technikai főnöke már megérkezett s a darabot berendezte.

Valószínű, hogy jelen lesznek az országgyűlési képviselők közül is többen, Rakosi Viktor mindenesetre megjelenik.

A még el nem kapkodott jegyek a színházi pánztárnál válthatók meg.

(Színházi Ujság.) Sipos Béla ujságíró kartársunk *Színházi Ujságja* mint értesülünk nem e hónap 20-ikán, hanem 29-ikén indul meg. A színtársulat ugyanis későbbben vonul be Debrecenbe — ez okolja meg a Színházi Ujság későbbi megjelenését is.

**Fütyöla szél, az idő már őszre jár,
Édes anyám meleg ruhát vegyen már!**

bevásárolni, s 10 frt bevásárlás után még egy szép övet, esetleg 1 fűzőt (midert) ad ajándékba.

Csak **MEZEI GYULÁHOZ** tessék menni Piac-utca, 42. Biedermann-ház. Ott a legolcsóbban lehet, Ruhaszövetet, fianelt, barchetet, alsó téli ruházatot, harisnyát

TÁVIRATOK.

Kossuth-ünnep Budapesten.

Budapest, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) Egész Budapest ünnepi díszítéssel. A házak fellobogózva, szőnyegekkel és virágokkal ékesített ablakokból sok ezer ember nézi az utcákon hőmpolygó óriási sokaságot.

A Kossuth-síremlék alapkövetélenek ünnepére a menet valóban lélekemelő volt. Az összes hatóságok, testületek, körök megjelentek, városok, megyék mind képviselve voltak. Az országgyűlés tagjai közül száznolevaneven vettek részt, valamennyien diszruhában.

A hivatalos aktus délelőtt 11 órakor kezdődött. A Kossuth-mauzoleum helyén az ünneplő közönség élén Halmos János, Budapest polgármestere nagyhatalú beszédet mondott. Utána Rényi József főjegyző felolvasta az alapkövetélenek szokásos okmány szövegét, mire a nagy kököckát, a síremlék alapkövét csigákon leeresztették. Az alapkövetélenek elhelyezték az összes mai lapokat, a ma forgalomban levő arany és ezüst pénzeket. Ekkor aztán ráeresztették a hatalmas sarkötvet, melyen ez a felírás van: *Kossuth Lajos 1802—1902.*

Délután kezdődött a leirhatatlan sokaságu, impozáns díszmenet, mely a Sándor-utca tájékaról pont 1 órakor indult a Kerepesi-uti temetőbe, ahol Polónyi Géza, Lakatos Mihály és mások beszéltek.

A koszorúk száma ötszáznál több. A temetői ünnep délután 5 óra 24 perckor ért véget.

A külföldi világlapok mai számukban legnagyobb bámulattal emlékeznek meg Kossuthról.

Este a fővárost kivilágították.

Budapest, szept. 19. (Saját tudósítónk távirata.) Fővárosszerte elterjedt az a hír, hogy a Kossuth-ünnep alkalmából *merényletet követtek el a nemzeti zászló ellen.* A nyomban megindított szigorú vizsgálat kiderítette, hogy a Hungária-köruton levő polgári kaszinó homlokzatáról *Klupati* Henrik nevű részeg tüzér altiszt *letépte a zászlót.* A katona magával vitte a zászlót a kaszárnyába. A rendőrök utána mentek és elvették tőle a zászlót. A garázda katonát a hadtestparancsnokság azonnal *letartóztatta.*

Budapest, szept. 19. (Saját tudósítónk távirata.) A fővárosban csaknem minden nevezetesebb testület külön díszgyűlésen is megünnepelte a mai napot.

Rendkívül magasztos volt Pestvármegye díszgyűlése, melyen Beniczky Ferenc főispán, valóságos belső titkos tanácsos elnökölt. Az ünnepi beszédet Fazekas Ágoston megyei főjegyző tartotta, aki lendületes beszéde végén rámutatott arra, hogy az *uralkodóház kormányzása ma már egybeforrott*

a nemzet akaratával. Ősz királyunk bölcsessége és jósága feljogosítja nemzetünket arra a hitre, hogy minden igazságos és méltányos nemzeti óhajításunk teljesedésbe mehet. Hálát adunk a gondviselésnek, hogy ilyen királylyal áldotta meg a nemzetet!

A belga királyné meghalt.

Spaa, szeptember 19. (Saját tudósítónk távirata.) *Mária Henriette* belga királyné ma este 7 órakor meghalt.

Az elhunyt királyné II. Lipót belga király neje, a mi nagynevű József nádorunknak legifjabb gyermeke volt. Született 1836. aug. 23-án, tizennyolc éves korában 1853. aug. 22-én ment férjhez. *Mária Henriette* királyné *testvére* volt József királyi hercegünknek és édes anyja *Lujza* királyi hercegnőnek, Szász-Kóburg herceg nejének, valamint *Stefánia* királyi hercegnőnek, a királyfi özvegyének, aki most *Lónyay grófné.*

Öt milliós sikkasztás Bécsben.

Bécs, szeptember 19. (Saját tudósítónk távirata.) Óriási sikkasztás történt a *Laender*-banknál. A ma folytatott revízió kiderítette, hogy a megszökött *Jellinek* főpénztáros *négymillióhatzszáz ezer koronát sikkasztott.*

Az igazgatóság *Jellinek* lakásán rögtön lefoglaltatta az összes értékeket. A bécsi tőzsdén ma a sikkasztás hírére a *Laenderbank* részvényei tizenöt koronával hanyatlottak. Az igazgatóságnak eddig sejtelve sincs arról, hogyan jutott *Jellinek* ily óriási összeg birtokába.

Jellinek hol tartózkodásáról eddig semmi bizonyosat nem tudnak. A rendőrség kezében egyetlen adat az a távirat, melyet *Jellinek* tegnap *Greifenstein*-ből küldött a feleségének. *Jellinek*nek utóbbi időben a börzén óriási veszteségei voltak.

Bécs, szeptember 19. (Saját tudósítónk távirata.) Este ide érkezett távirat szerint *Jellinek öngyilkos* lett.

Gabonatőzsde.

Déli zárlat.

— szept. 19.

Tőzsde nemzeti ünnep miatt zárva.

KÖZGAZDASÁG.

Mezőgazdasági kiállítás, Pozsony.

Pozsonyból jelentik nekünk, hogy *Frigyes Főherceg* Ő. csász. és kir. Fensége, *Szell Kálmán* miniszterelnök, valamint *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter és a mezőgazdasági kiállítás Igazgatóságának kíséretében meglátogatta a *Magyar királyi államvasutak gépgyára vezérigazgatójának* kiállítását, ahol hosszabb ideig időzött és a bemutatott különböző fajtájú új szerkezetű mezőgazdasági gépek iránt a legmelegebb érdeklődést tanúsította.

A Főherceg többek között felemlítette, hogy az állami gépgyár minden tekintetben kiváló gyártmányait igen jól ismeri, mert ura-

dalmái már évek hosszú sora óta kizárólag a gyárból szerzik be szükségletüket.

A gépek szerkezetéről is csodálatra méltó tájékozottsággal beszélt a Főherceg és különösen érdeklődött a kiállított legújabb szerkezetű gőzeséplőgép és utimozdony, továbbá a „Millennium” aratógépgyártmányok iránt. Megemlítendő itt, hogy a magyar királyi államvasutak gépgyára az egyedüli gyár a kontinensen, amely aratógépek gyártására speciálisan be van rendezve és ezen gépeket nagyban előállítja. A „Millennium” kéveköto-aratógép különben is az első ilyfajta gép, amely a kontinensen készül és szerkezetileg oly kitűnő, hogy hivatva van az amerikai hasonló gyártmányokat nemcsak a belföldről kiszorítani, hanem azoktól a kontinentális piacokat is elhódítani.

Megelégedéssel vette tudomásul Ő Fensége, hogy az állami gépgyárnak, hazánk eme leghatalmasabb ipartelepének gyártmányai ma már nemcsak a belföldön dominálnak, hanem a magyar ipartermekék jó hírét a messze külföldre is elvitték. A gyár mezőgazdasági gépeinek kivitele rohamosan emelkedik és ma már a Balkán államokon és Oroszországon kívül Franciaország és Olaszország is állandó piaca a gyártmányoknak. Érdeklődéssel hallgatta meg Ő Fensége azt is, hogy ez évben több gőzeséplőkészletet szállított a gyár Argentínába és az orosz-kinai határvidékre is.

Darányi földmívelésügyi miniszter pedig a Vezérigazgató jelen volt képviselőjétől felvilágosítást kért a gézek gyártásának ügyéről és örömmel vette tudomásul, hogy a magyar királyi államvasutak gépgyára tanulmányait ez irányban már régóta folytatja és így a magyar gézek gyártásának most már mi sem áll utjában.

Darányi miniszter erre hangsúlyozta a gézek gyártásának fontosságát, úgy a mezőgazdaság, mint pedig a hazai gépipar szempontjából és megelégedésének adott kifejezést, midőn a Vezérigazgató képviselője kijelentette, hogy a szükséges intézkedések már megtétek az iránt is, hogy a gézek külön e célból alakítandó szövetkezetek részére gyártassanak, hogy a kisebb gazdaságok is bérszántás útján kihasználhassák a modern talajművelés nagy előnyeit.

A Főherceg távozásakor még az állami gépgyári Vezérigazgató kiállításának izléses elrendezéséről is dicsérőleg nyilatkozott és a látottak felett újlag megelégedésének adott kifejezést.

Az állami gépgyárak Vezérigazgatójának kiállítása után Ő Fensége magas kíséretével a *Fehér Miklós gépgyár részvénytársaság* nagyszabású külön pavillonjában elhelyezett kiállítást szemlélte meg, a hol a bemutatott különböző fajtájú tejjgazdasági gépek iránt élenként érdeklődött és különös tetszést nyerte el egy működésben bemutatott teljes gazdasági berendezés.

A *Fehér* gyár mintegy két év óta nagyban foglalkozik a falusi tejszövetkezetek magán-tejjgazdaságok és mintatehenészetek berendezésével. A tejjgazdaságok berendezéséhez szükséges fontosabb gépeket és eszközöket a legújabb rendszerek szerint legjobb minőségben gyártja és hozza forgalomba.

Konstruktív előnyei folytán a cég által eladott „Melotte” rendszerű „Siegena” separatorok mindinkább terjednek Magyarországon és mind számosabb tejszövetkezet és magán-tejjgazdaság rendezi be telepét ezen tejtöbözögepekkel.

A Főherceg a látottak felett is legnagyobb megelégedésének adott kifejezést.

Regénycsarnok.

A szép színész nő.

A Szabadság számára írta: *Rudnyánszky Gyula.*

Folytatás. 2.

I.

Homokfalván természetesen a vasuti állomás főnöke adott nagyobb összeg előleget az igazgató holmijára és a közös podgyászára, a társulat tagjai pedig — kellő számú hivatkozás után az igazgató élő és születendő gyermekeire — kénytelenek voltak beérni az uti költségen kívül

félhavi gázsival, persze a mult félhavi mert a májusi járandóságra majd csak Kárpáton számíthatnak úgy június derakán, ha a szinpártoló közönség kegyes lesz a nemzeti színészetet támogatni.

Igy aztán s társulat május 20-ika előtt két nappal hajnali három órákor szerencsésen megérkezett Kárpát városába.

Az utazás derakasan megviselte a társulat tagjait. Gazdálkodási szempontból vegyesvonaton utaztak és Kárpát háromszázkilencvenöt kilométernyire van Homokfalvától! Még a mult éjjel ültek föl és most a második éjszakát virasztották át.

De csakhogy megérkeztek!

Egyébb baj nem történt, csupán Csik Mátyás, a társulat kómikusa és buffója maradt le valamelyik állomáson. Lemaradásáról kétféle verzió keringett. Az egyik szerint Mátyás ur megszemjázott és leszállt, hogy a vasuti vendéglőben megtöltse kiürült borszéki üvegjét, egy kis müborral. A buffet előtt aztán addig kóstolgatta, hogy melyikből töltesse meg az üveget, míg harmadikat csemettek és a vonat elindult. Más verzió szerint a vasuti főpincér régi jó ismerősét üdvözölte Matyi urban és ott fogta őt zálogba!

Annyi tény, hogy Komlai másnap tíz forint előleget volt kénytelen a buffónak táviratilag utalványozni, mert különben elmaradt volna az első előadás.

A társulat különben hiány nélkül megérkezett. Sőt a létszám a kómikus lemaradása után is teljes volt, a mennyiben az első primadonna nem utazott egyedül első osztályu kupéjában. Vele jött Domszlai Gyula is, a kárpáti színház leghíresebb habituéja, a ki még a mult

héten eléje utazott a társulatnak Homokfalvára s ott ismerkedett meg Rózsa Szilvia kisasszonnyal, a társulat divájával.

A bevonulást nem sokan látták. A város előkelő körei még az igazak álmát aludták, midőn a gyűrött ruhájú hősök, a ferdesarku anyakirálynék és a ráncosképü szendék bedöcögtek a kárpáti bérkocsikon a nagyvendéglő udvarára.

A vendéglő ivójából azonban még kihangzott a muzsikaszó, a minek az a magyarázata, hogy a kárpáti sajtó két hőse, Ruca Géza a Kürt szerkesztője és Fakó Elek a Harsona szerkesztője közösen elhatározták, hogy a társulat elé kimennek az állomásra. Ennek okáért este vacsora után Varga Kajetán adótiszt és Hajnal Tibor írói néven titkos drámairó,

továbbá Fecske Zoltán költő és városi diurnista, Buda Jóska eszmadia-legényegyesületi könyvtáros és műkedvelő népdalénekes társaságában behuzódtak a vendéglő kis szobájába, hogy majd borocska mellett virasztanak, míg az omnibusz ki nem megy a hajnali vonathoz. Ott találták Faltea Romulust, a város egyetlen oláhját, a ki egyébiránt zugügyvéd volt és irtóztatóan el vol keseredve az oláhok ellen, hogy nyomorogni hagyják őt egy tiszta magyar vidéken, a helyett hogy az oláh propaganda terjesztése érdekében pénzzel tömnék.

— A nyomorultak, a hivatalos mártirok mindent elesznek a becsületes ember elől!

(folyt. köv.)

Talán Angliában volt az idén?

Kérdik minduntalan azon uraktól, kik a modern szabasu és feltűnő elegáns szürkés-fekete Raglan-felöltöket és öltönyöket viselik . . . Holott ezen izléses angol ruhák a NEUMANN M. cs. es kir. udvari szállító férfi, fiu- es gyermekruha-telepéből (Debreczen, Piacz-utca 49., a m. kir. postával szemben) származnak.

50 fillérért

50.000

korona ért. nyerhető

A POZSONYI KIÁLLITÁSI SORSJÁTÉKON.

Huzás visszavonhatatlanul szeptember 21-én.

Sorsjegyek mindenütt kaphatók.

Megrendeléseket a pénz beküldése ellenében pontosan eszközöl a

KIÁLLITÁSI SORSJEGY IRODA

Budapest, V., Nádor-utca 16.

50 fillérért 50.000 korona.

50 fillérért 50,000 korona.

50 fillérért 50,000 korona.

Árverési hirdetmény.

Építkezési anyagok, álványok, ajtók, ablakok, vasrácsok, vasajtók, tűzfal és állás kapesok, kecskelábak stukatur gerendák, csigasorok, kőoszlopok, kőkonsolok, márvány lapok, kötelek, két ipar vasuti kocsi hozzávaló sinekkel, egy mészhuzó 2 vedérrrel és kötéllel, egy nagy kapu, egy 33 méter hosszú és 7 méter széles, ezeréppel fedett, esetleg három részre is osztható szin, nagy mennyiségű vas mázsaszámra, továbbá egyéb ingóságok is 1902 évi szeptember hó 22-én délutáni 2 órakor, az országos tanítói árveház mellett levő, néhai Varga Ferenc tulajdonát képezett telepen, önkéntes árverésen el fognak adatni.

KIVALÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

usából készült és ennek tápanyagát tartalmazó izelen, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb erősítő szer

gyenge és a táplálkozásban szüneteltetett, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, szülőknek, nemkülönben

vas-Somatose

alkiában a

sápkórosoknak

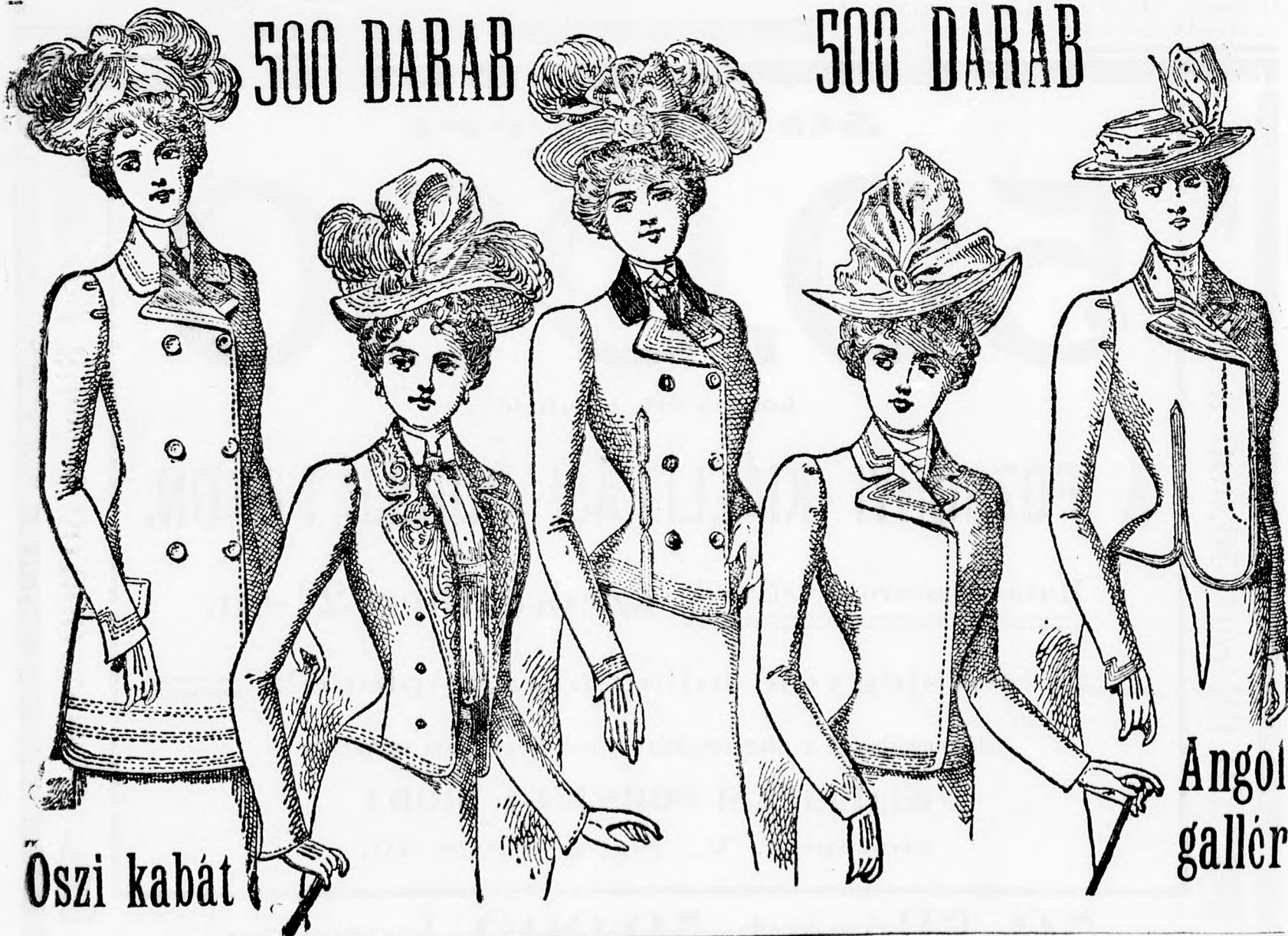
lesz ajánlva az orvosok által.

Vas Somatose nem egyéb, 2% szerves összetételű vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.

Somatose rendkívül egyszerű az étvágyat

Raktáron van az összes gyógyszerárakban és gyógyszerkereskedésekben.

Elegáns! Divatos. Szép!

500 darab **RAGLAN PALETÓ**

Még a készletből tart lezártított árban lesz eladva.

Rózsa Lajos

legnagyobb női felöltő áruházában,
Debreczen, Kistemplom-bazár.

Debreczen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.